

- BOKOR JÓZSEF szerk. 1897. *A Pallas nagy lexikona*. 15. Pallas Rt., Budapest.
- BOROVSKY SAMU szerk. 1903. *Gömör és Kishont vármegye*. Apollo Irodalmi Társaság, Budapest.
- GYÖNGYÖSI ISTVÁN 1664. *Mársal Társolkodó Murányi Venus...* Kassa.
- IMRE SAMU 1971. *A mai magyar nyelvjárások rendszere*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- JUHÁSZ DEZSŐ 2001. A magyar nyelvjárások területi egységei. In: KISS JENŐ szerk., *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 262–324.
- KOMORÓCZY MIKLÓS 1904. Két különös nyelvjárásról. *Magyar Nyelvőr* 33: 221–223.
- MENYHÁRT JÓZSEF – PRESINSZKY KÁROLY – SÁNDOR ANNA 2015. *Szlovákiai magyar nyelvjárás szöveg- és forrásgyűjtemény*. Nyitrai Konstatntin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitra.
- MNYA. = *A magyar nyelvjárások atlasza*. Szerk. DEME LÁSZLÓ – IMRE SAMU. 1–6. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1968–1977.
- NAGY IVÁN 1863. *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. 10. Kiadja: Ráth Mór, Pest.
- NYERGES JUDIT 2006. *Gyöngyösi István (1629–1704). Bibliográfia*. <http://mek.niif.hu/03800/03890/03890.htm#1>
- ORTUTAY GYULA főszerk. 1979. *Magyar néprajzi lexikon*. 2. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- PÉTER LÁSZLÓ főszerk. 1994. *Új magyar irodalmi lexikon*. 1. A–Gy. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- R. VÁRKONYI ÁGNES 1987. *A rejtőzködő Murányi Venus*. Helikon Kiadó, Budapest.

GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ
Miskolci Egyetem

LEVÉLSZEKRÉNY

Pesti János írja. Mostanában számomra egészen új jelenségeket figyelhettem meg tágabb környezetem családi személynévhasználatban. Azért adok itt hírt ezekről, mert valószínűnek tartom, hogy nem csupán helyi és nem is vadonatúj jelenségekről van szó.

Furcsának és meglepőnek tartom, hogy egy értelmiségi családban az orvos foglalkozású és már nyugdíjas hölgyet a gyermekei és az unokái is keresztnevének szólítják meg. Nem a szokásos módon (*anyuka, anyuci, anya, mama, édesanyám* stb.), hanem így: *Éva*, add már ide...! Amikor ezt először hallottam, azt hittem, hogy csupán amolyan „elszólás”, de amikor már többször is így, a keresztnevének szólította a fia az anyját, akkor már egyértelmű volt, hogy állandó ez a névhasználat ebben a családban. Még arra is volt példa, hogy a nagymama maga említette, hogy őt az unokája keresztnevének szólítja meg. Nem tudom, mikor és hogyan keletkezhetett ez a névhasználati forma. Lehet, hogy „felsőbb körökből”, arisztokrata családokból szivárgott le ez a szokás a polgári családokba? Jó lenne tudni, hogy van-e nyoma a névtani szakirodalomban ennek a különös névhasználatnak.

Ehhez a témakörhöz tartozik, hogy manapság az alsóbb néprétegek személynévadására jellemző a különleges, egyértelműen idegen eredetű és hangzású keresztnevek választása a névadás során. Mai divatos nevek: *Dominik, Milán, Patrik, Krisztofer, Alex, Márió, Renátó, Brendon, Vanessza, Dzszenifer, Cintia, Szonja, Zsanett, Kitti, Szabina, Mercedesz, Alexa, Natália* stb. Az újszerű, divatos keresztnevtől várják talán a szerényebb körülmények között élők a család rangjának, megbecsültségének emelkedését? A névadásnak ez a módja

már a névszociológia vizsgálati körébe tartozik. (Hajdú Mihály nem tekintette hibának azt, hogy megújul a magyar keresztnévek állománya, ám azt is megjegyezte, hogy ezzel párhuzamosan – sajnos – visszaszorulóban van a jellegzetesen magyar keresztnévek választása.) – Az is furcsa számomra, ha idegen eredetű családnévhez ősi magyar utónevet (keresztnévet) választanak a szülők: *Schönberger Szabolcs, Schwartz Botond, Vuics Árpád* stb.

Lehet, hogy az is új jelenség, hogy a „műveltebb” szülők a gyermekek nevét csak hivatalos formában használják, mert a becézést komolytalannak tartják. Ezért is igyekeznek olyan nevet választani, hogy az ne legyen becézhető. Ez önmagában persze képtelenség, mert lényegében minden keresztnév becézhető. A túl szigorú szülők lényegében lemondanak arról, hogy becéző névvel kedveskedjenek gyermeküknek. Ez a felfogás számomra elfogadhatatlan. Talán azért is, mert a sznobizmus, az „úrhatnáság” egyik megnyilvánulásának tartom. Viszont vannak családok, amelyekben oldottabb a légkör, és a keresztnév becéző alakjai mellett még sokféle névhelyettesítővel szólítják meg a szülők gyermekeiket: *Picus, Picuska, Picikém, Drágám, Kincsem, Csalafinta* (mert szeretett csalni a társasjátékokban), *Mókuska, Kis kutyám, Kis cicám, Galambom, Tubicám* stb. Még arra is van példám, hogy az egyik családban a kutyákért rajongó kisfiú nagyon örült, ha efféle játékos szavakkal szólították meg szülei: *Kutyuskám, Kutyuli, Kutyácska, Fényes eb, Kényes eb, Kis eb, Kis kutya* (mert ő volt a gyermekek között a kisebb), *Mé-rész eb* (mert bátrabb volt a bátyjánál).

Számunk szerzői

GY. BAZSIKA ENIKŐ, Pécsi Tudományegyetem, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Nyelvtudományi Tanszék, 7624 Pécs, Ifjúság útja 6., benikoe@t-online.hu – BORBÉLY LÁSZLÓ, Magyar Művészeti Akadémia, 1368 Budapest, Pf. 242., borbely.laszlo@mma.hu – DR. BÜKY LÁSZLÓ, Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2–4., buky@hung.u-szeged.hu – DR. GAZDAG VILMOS, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Magyar Tanszéki Csoport, 90202 Beregszász, Kossuth tér 6. Ukrajna, gazdagvilmos@gmail.com – DR. GERSTNER KÁROLY, MTA Nyelvtudományi Intézet, 1068 Budapest, Benczúr utca 33., Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, gerstner.karoly@nytud.hu – DR. GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ, Miskolci Egyetem, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 3515 Miskolc-Egyetemváros, Egyetem út 1., B/2. épület, tgzseniko@gmail.com – DR. HONTI LÁSZLÓ, Károli Gáspár Református Egyetem, Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 1146 Budapest, Dózsa György út 25–27., MTA Nyelvtudományi Intézet, 1068 Budapest, Benczúr utca 33. – DR. IMRÉNYI ANDRÁS, Eszterházy Károly Egyetem, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, 3300 Eger, Eszterházy tér 1., imrenyi.andras@uni-eszterhazy.hu – KICSI SÁNDOR ANDRÁS, 1071 Budapest, Peterdy u. 34., kicsi@freemail.hu – DR. KISS JENŐ, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, kistraba@gmail.com – DR. KOCSIS ZSUZSANNA, MTA Nyelvtudományi Intézet, 1068 Budapest, Benczúr u. 33., zsannakocsis@gmail.com – DR. M. KORCHMÁROS VALÉRIA, Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet, Ma-